

Egy

ajándék értelmezési körülményei

Papp Júlia: Pulszky Ferencz ajándoka. Rézmetszet, gipsz, fénykép – fejezetek a műtárgymásolás történetéből

FARKAS ZSUZSA

Evangélikus Országos Múzeum, 2020, Budapest, 49 oldal

A különleges címet viselő kötet, amely az azonos című kiállítást kísérte, az *Evangélikus Gyűjteményi Kiadványok* című sorozat legújabb darabja.

Maga a kiállítás a koronavírus miatti korlátozások kezdetekor, március 26-án nyílt meg, és június 10-ig állt a termekben, azonban csak a virtuális térben látogatható: augusztus 31-ig a kiállítási enteriőr fényképei mellett a tárlók képanyaga és a magyarázó szövegek is megtekinthetők a felületen (www.eom.lutheran.hu). Ezek segítik a műtárgycsoportok, illetve a műtárgymásolás folyamatának megértését is.

Papp Júlia eredetileg a műtárgyfényképezés kezdetével foglalkozva jutott el a Pulszky Ferencz-féle elefántcsont másolatokat ábrázoló archív fotók felfedezéséig a Magyar Nemzeti Múzeum Adattárában. A *műtárgyfényképezés kezdetei Magyarországon 1840–1885* című kiadvány a Magyar Fotográfiai Múzeum kiadásában 2007-ben jelent meg.¹ Azóta a kutatások során fellelt adatok sokféle irányba vezették, számos fonalat végiggombolyított. A legérdekesebb számára Pulszky ajándékozási aktsua maradt, melynek során 1867-ben az Akadémia könyvtárának ajándékozta a több mint 200 darabból álló fényképsorozatot, mely 1870-ben mostani helyére, a Nemzeti Múzeumba került. Nemrég felfedezett forrásokból

tudjuk, hogy 748 darabos gipszmásolat-gyűjteményét, mely mára sajnos elveszett, az Iparművészeti Iskolának ajándékozta. Az evangélikus vallású polihisztor 1855-ben Londonban eladta a nagybátyjától, Fejérváry Gábortól örökölt, eredeti elefántcsont faragványokat, de egy ideig még gyűjtötte a gipszeket, mint ahogy az a korszakban szokás volt.

2016-ban jelent meg Papp Júliának Benedetta Chiesivel közösen szerkesztett kötete, amely az 1860-as években Firenzében élő angol John Brampton Philpot (1812–1878) által készített elefántcsont másolatokat ábrázoló fényképeket ismertette. A firenzei Museo Nazionale del Bargelloval együttműködve 286 tételben dolgozták fel az összegyűlt anyagot, melyeket számos konkordanciával láttak el, amelyek visszautaltak az eredeti művek mai helyére is. Ebben a kötetben számos külföldi tanulmány járja körül a másolatok értelmezési lehetőségét.²

A mostani kiállítás és a katalógus 12 részből áll. Időrendben haladva olvashatunk a műtárgymásolatok bonyolult világáról, a folyamatosan változó értékítéletekről, a gipszek szerepéről a kultúrában, a fényképes műtárgymásolatok előtérbe kerüléséről és háttérbe szorulásáról. Bemutatja az egykori Fejérváry–Pulszky-gyűjteményt,

illetve Pulszky Ferenc szerepét a hazai műtárgymásolási mozgalomban. Majd megérkezünk magukhoz a Philpot-fényképekhez, illetve a rajtuk látható gipszmásolatokhoz, amelyeket a kurátor a fényképsorozat eredeti, 19. századi katalógusa alapján csoportosított. A fényképek mellé számos 17–19. századi könyvillusztrációt, gipszmásolatot, metszetet helyezett, melyek a fotókon látható elefántcsont faragványokat mutatták be.

A kötet jól szerkesztett felépítésével tovább gazdagítja mindhárom, ma érdeklődésre számot tartó tárgy típus történetét. Először is felhívja a figyelmet az elefántcsont faragványok egykori fontosságára, szerepére. A magyar gipszmásolatok, főként az iskolai tanításba került darabok sorsa és értéke jól ismert és eléggé feldolgozott, a múzeumi gyűjtemények gipszmásolatainak megítélése a folyamatosan kavargó viták középpontjába került. A legérdekesebb talán Philpot műtárgyfényképeinek a szerepe, amelyek egy része a firenzei Alinari cég magángyűjteményében is megmaradt.

Jegyzetek

¹ Farkas Zsuzsa – Papp Júlia: *A magyar fotográfia forrásai 4.*, Magyar Fotográfiai Múzeum, 2007.

² John Brampton Philpot *fényképsorozata elefántcsont faragványok másolatairól*, MTA-BTK, Budapest, 2016, 463.